

Ένα βιβλίο που θα μείνει για πάντα

Ελένη Σαραντίτη: «Η Θυσία»

(Ο Λεωνίδας της Σπάρτης όπως δεν τον ξέραμε)

Του Μηνά Αναστασάκη

Από τα σχολικά μας χρόνια διαβάζαμε για τα γνωστά και λαμπρά της Ελλάδας: Ότι ο Λεωνίδας της Σπάρτης αντιμετώπισε με το μικρό στρατό των Ελλήνων τα πολυάριθμα στίφη του επιτιθέμενου Ξέρην. Ότι στο τέλος κράτησε τους ελάχιστους και, πολεμώντας μαζί τους ως Αρχηγός με παλικαριά ανυπέρβλητη ἐπεισε στο πεδίο της τιμῆς, στις Θερμοπύλες. Για τη Σπάρτη, την Ελλάδα και την Ευρώπη. Ως παράδειγμα πόθου και πάθους ελευθερίας, αξιοπρέπειας και τιμῆς.

Αυτά -μέσες άκρες- γνωρίζαμε και θαυμάζαμε.

Γνωρίζαμε επίσης τον Λεωνίδα από τον νεώτερο ανδριάντα του ως φοβερό πολεμιστή. Κατά τα τελευταία δε χρόνια είδαμε το βασιλιά της Σπάρτης και σε κινηματογραφική ταινία που μας ήλθε από τον Χόλιγουντ, αμφιλεγόμενη από τους θεατές και τους κριτικούς. Γνωρίζαμε επίσης το Λεωνίδα και από άλλες εργασίες ιστορικών.

Αυτά μέχρι τώρα ξέραμε, τίποτε άλλο δεν πέρναγε από το μυαλό μας για το Λεωνίδα, τίποτε περισσότερο.

Πολλοί κατά καιρούς ενδεχομένως να νόμιζαν ότι ο Λεωνίδας της Σπάρτης γεννήθηκε από πέτρα και ατσάλι. Και ότι έτσι διάβηκε τη ζωή του έως τις Θερμοπύλες, και που στον τόπον εκείνο θυσίαστηκε: ως πέτρα και ατσάλι, επίσης, «τοις κείνων ρήμασι πειθόμενος», όπως πάντα.

Όμως,

όμως επέπρωτο, ήταν δηλαδή γραμμένο της μοίρας και από γόνιμη έμπνευση, τον πραγματικό Λεωνίδα, ΟΛΟΚΛΗΡΟ τον Λεωνίδα της Σπάρτης, ως πολεμιστή μα και ως άνθρωπο -«της διπλανής πόρτας», όπως θα λέγαμε σήμερα- να μας τον δώσει μια Λακωνοπούλα. Μια λάκαινα της λογοτεχνίας, η πολυγραφότατη, πολυβραβευμένη και πασίγνωστη Ελένη Σαραντίτη, καταγόμενη από τις Βοιάς, από τη Νεάπολη τη δική μας.

Στο ιστορικό αυτό μυθιστόρημα («Η Θυσία», σελ. 380, εκδόσεις Πατάκη, 2009-σε όλα τα βιβλιοπωλεία) η κ. Ελένη Σαραντίτη μας προσφέρει, λογοτεχνικά, ως ανθιδέσμη από τα χαμηλώματα του Ταύγετου και του Πάρνωνα ένα κόδιμο για το Λεωνίδα που οι περισσότεροι αγνοούσαμε, όπως προείπα. Η πολύμοχθη και θελκτική αυτή εργασία της Ε.Σ. μοιάζει με ολόνθιστο γιασεμί που ελίσσεται σε δέντρο δάφνης. Που ανελίσσεται τρυφερά, απαλά, χωρίς το γιασεμί να πνίγει το δέντρο της «δάφνης», τον ιστορικό δηλαδή μα και μυθικό

Λεωνίδα, της αντρειοσύνης και της θυσίας στις Θερμοπύλες.

Απολαμβάνοντας το βιβλίο

Από την αρχή ήδη του βιβλίου «βλέπουμε» και «ακούμε» το βασιλιά της Σπάρτης να μας μιλά. Να μας μιλά στοχαστικά και με χάρη, γοητευμένος κάποιες στιγμές από το φως ενός ολόγιομου φεγγαριού και ως άνθρωπος. Ως άνθρωπος που τίποτε το ανθρώπινο δεν του ήταν ξένο.

Να μαθαίνουμε λεπτομέρειες από τις συζητήσεις του νεαρού Λεωνίδα με τον Ανθέα, το σοφό είλωτα της αγροικίας του. Να μας μιλά στα ίσια για τις πραγματικές σχέσεις του με τη Δελφίνη και το «χρησμό» που φοβισμένη του έδωσε. Να μας αποκαλύπτει τα του Κλεομένη που του άρεσε «να τα τσούζει».

Να μαθαίνουμε πως ερωτεύτηκε τη Γοργώ κατά τις εορτές των Υακινθίων. Για το νοήμον ελάφι της Γοργών και τη σοφία και τη σύνεση της στις δύσκολες περιστάσεις. Να μαθαίνουμε για την τρυφερή πατρική του φροντίδα στο μικρό τους γιό. Να μας μιλά ακόμη και για τους «θεογενεῖς φόβους» παντός ανθρώπου, ναι, μα και αυτού του ιδίου του Λεωνίδα, κάποιες στιγμές.

Να μας αποκαλύπτει τους δυσσίωνους χρησμούς του Μεγιστία και άλλων για την επικείμενη εκστρατεία -και τη θυσία του- στις περιώνυμες Θερμοπύλες...

...Και έρχεται ώρα -στην οικονομία του βιβλίου- που φτάνουμε στην αυτοθυσία των Σπαρτιατών και των συντρόφων τους στις Θερμοπύλες. Εμπρός τους θάλασσα είναι ο στρατός των βαρβάρων. Οι ηρωισμοί των ολύγων αυτών Ελλήνων και τα παλαίσματα περιγράφονται και τα φανταζόμαστε. Πριν όμως υψωθούν τα ακόντια και αστράψουν οι λόγχες για το ύστατο τέλος -που είναι και η αρχή της ατελείωτης δόξας- ο Λεωνίδας σε έξαρση καλεί και προσκαλεί τη Μνημοσύνη. Να φέρει ενώπιον του τη Σπάρτη και τον κόσμον ολόκληρο που τούτη την ώρα ο ίδιος υπερασπίζεται -δύταν σε λίγο θα κείτεται στο χώμα, χωρίς πνοή.

Και λέει -μεταξύ άλλων- ο Λεωνίδας της Σπάρτης προσκαλώντας τη Μνημοσύνη:

«...Την καλώ, την προσκαλώ. Την επικαλούμαι. Την παρακαλώ, έλα και φέρε μου τις βροχές που με νότισαν, τις ακτίνες που έθαλψαν, το χίονι που μου θάμπωσε τα μάτια, το βασιλιά ποταμό, τα εύκαρπα δέντρα, τον λυγμό της αιγδόνας, την ανοιξιάτικη ευωδία των πορτοκαλεώνων. Κάνε ν' αστράψει εμπρός μου με όλη την μεγαλοπρεπή θωριά και την πρεμονική ματιά του Βασιλαετός που με συντρόφευσε όχι και λίγες φορές. Να έρθουν οι σάύρες να λιαστούν στα πόδια μου και τα μυρμήγκια ν' ανοίξουν δρόμο στα μαλλιά μου. Να πλησιάσουν οι πέρδικες με το καμαρωτό περπάτημά τους, ως και αυτοί οι πετροκόστουφες,

εύθυμοι, ζωηροί ανεξάντητοι... Άς ζυγώσει και ο Φιδαετός. Και γιατί όχι ο Χρυσαετός; Να μαζευτούν ελάφια, ζαρκάδια. Δρυοκολάπτες. Ερωτευμένοι κύκνοι και μοναχικοί ερωδιοί. Πυρροβασιλίσκοι. Αιγιθαλοί. Λύκοι και πεταλούδες πολύχρωμες να συγκεντρωθούν. Ω ζωή! Εδώ. Εδώ να υποδεχτώ και την Κυρά μου.

Θα εμφανισθεί αστραφτερή και αγέρωχη... Εάν δεν έχω την τύχη να με αφουγκραστεί ο γιος μου, ο μικρός μου πρίγκιπας, ο καταδικός μου Πλείσταρχος...Της μάνας μου το σιγανό γέλιο ν' ακουστεί κελαδιστό και του πατέρα μου το ταχύ βήμα...

Φέρε άνασσα, για την τέρψη μου τις μικρές πήλινες αναθηματικές πιπεύτριες, που χέρια πιστών εναπέθεσαν στο ιερό των Διοσκούρων... Την βραδινή ανάσα του ποταμού...

Μια βροχή με ανθισμένα ρόδα, μήνα Δελχίνιο. Την θέαση της θάλασσας από το ακρωτήριο Ταίναρο ώρα δειλινού, όταν τυνεται τα ουράνια χρώματά της...

Αυτά -μεταξύ άλλων- τα υψηλόφρονα και ποιητικά είπε ο Λεωνίδας της Σπάρτης λίγο πριν την αυτοθυσία του ίδιου και των συντρόφων του στις περιώνυμες Θερμοπύλες της ανθρωπότητας.

...Και όταν σε λίγο κείτονταν όλοι στη γη, ο Λεωνίδας απευθυνόμενος νοερά και θαμπά προς το νεαρό γιό του, ψιθύρισε: « Για κοίτα μας αυριανέ βασιλέα της ένδοξης Λακεδαίμονος, μόλις διαβήκαμε τα σύνορα της αθανασίας...»

Επίλογος του υπογράφοντος: Ναι, Ελένη Σαραντίτη, αξιότατη λακωνοπούλα, μας πρόσφερες ένα βιβλίο πολλαπλών τερπνό. Και χρήσιμο. Ιδιαίτερα στους καιρούς μας, τώρα. Τώρα που τη μικρή και Μεγάλη πατρίδα μας κάποιοι νεοβάρβαροι των παγκοσμίων συμφερόντων -με αφορμή και τις δικές μας αφροσύνες- θέλουν να την κατεβάσουν στα τάρταρα της ταπείνωσης. Το βιβλίο σου λοιπόν, Ελένη, μας δίδει και θάρρος για μια άλλης πνοής «αντίσταση» στους καιρούς μας.

Καλές γιορτές, με το νέο βιβλίο της Ελένης κοντά μας.

Για να δούμε τη Λακωνία και το Λεωνίδα μας με άλλο μάτι...

* Ευχαριστούμε την κ. Ελένη Σαραντίτη για την προσοχή της να περιλάβει στις πηγές της και τα περιοδικά του Συνδέσμου μας, «Μαλέα Άκρα» και «Εν Μαλεώ».